

8-sinf geografiya darslarida „O'rta Zarafshon va Quyi Zarafshon tabiiy geografik okrugi" mavzusini o`qitish texnologiyasi

F.S.Meliboyeva

QDPI geografiya va iqtisodiy bilim asoslari

kafedrası katta o`qituvchisi

M. Akbarova-talaba

Annotatsiya: Ushbu maqolada 8-sinf geografiya darslarida „O'rta Zarafshon va Quyi Zarafshon tabiiy geografik okrugi" mavzusini o`qitishda „Aqliy hujum”, „Baliq skeleti”, „Venn diagrammasi” va boshqa texnologiyalarni qo`llashning samaradorligi haqida batafsil ma`lumot berilgan.

Kalit so`zlar: Ta`lim tizimi, o`qitish texnologiyasi, metod, „Aqliy hujum”, „Baliq skeleti”, „Venn diagrammasi”.

Hozirgi kunda yurtimizda barcha sohalar tubdan o'zgarib yangilanib bormoqda. Ayniqsa ta'lim sohasiga yangi inavatsiyalar, yangicha metodlar kirib keldi. O'quvchilarni dars jarayoniga jalb qilish, ta'lim samaradorligini oshirish uchun zamonaviy interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyati katta. Yangi interfaol metodlar o'quvchilarni erkin fikirlashga, o'zlari mustaqil shug'ullanishga yordam beradi.

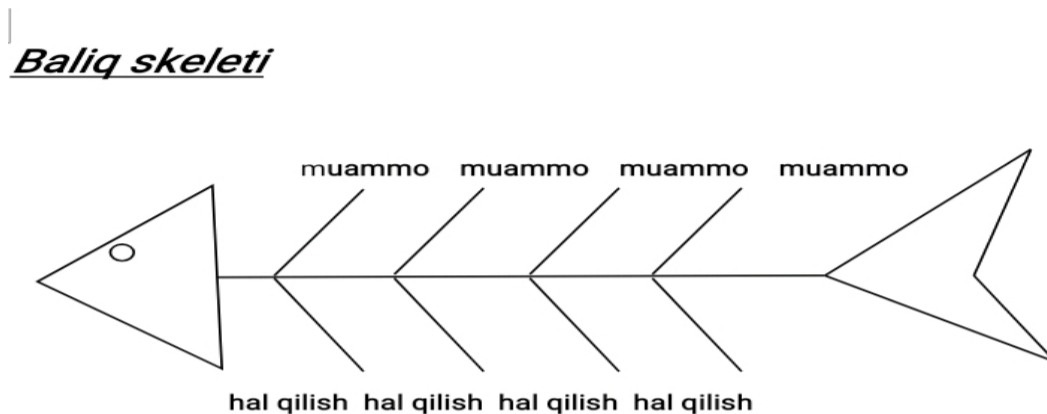
Metod- (yun „metodos"- bilish yoki tadqiqot yo'li) nazariy ta'limot voqelikni o'zlashtirish o'rganish bilish uchun yo'l yo'riqlar, usullar majmuasi, falsafiy bilimlarni yaratish va asoslash usuli.

Umumta'lim maktablarida 8-sinf geografiya darslarida „O'rta va Quyi Zarafshon tabiiy geografik okrugi" mavzusini o'qitishda „Baliq skleti”, „Venn diagarmmasi” va „Aqliy hujum” dan foydalanish katta ijobiy natija beradi. Bu metodlar hozirgi kunda juda ko'p foydalanilmoqda. Bu metodlar o'quvchilarni mavzuni yaxshi o'zlashtirishga erkin fikirlashga yordam beradi.

Afzalligi: O'quvchilar mustaqil erkin fikirlaydi. Dars davomida sinfdagi hamma

o'quvchi darsga qatnashadi, izlanishadi. O'zlarini ustida ko'proq ishlashga vaqt bo'ladi. Mavzudagi ma'lumotlarni o'quvchilar xotirasida ko'proq eslab qolishga katta hissa qo'shadi.

Baliq skeleti metodi-mavzuni chuqur o'zlashtirishga tasavvur olamini kengaytirishga zamin yaratadi. O'quvchilarni 3 ta katta guruhga bo'lib olinadi va har bir guruhga oq qog'ozga chizilgan savollar yozilgan baliq skeleti beriladi

Guruhdagi o'quvchilar savollarni o'qib past qismiga javoblarni yozishadi. Eng ko'p javob yozgan va to'g'ri bajargan gurux rag'batlantiriladi. Bu metod juda ham ijobiy natija beradi va o'quvchilarni darsga bo'lgan qiziqishlarini ham ortiradi. Bundan tashqari dars davomida „Venn diagrammasi” ni qo'llash juda ham o'rinli. Bu metod bir qancha bosqichlarda amlaga oshiriladi;

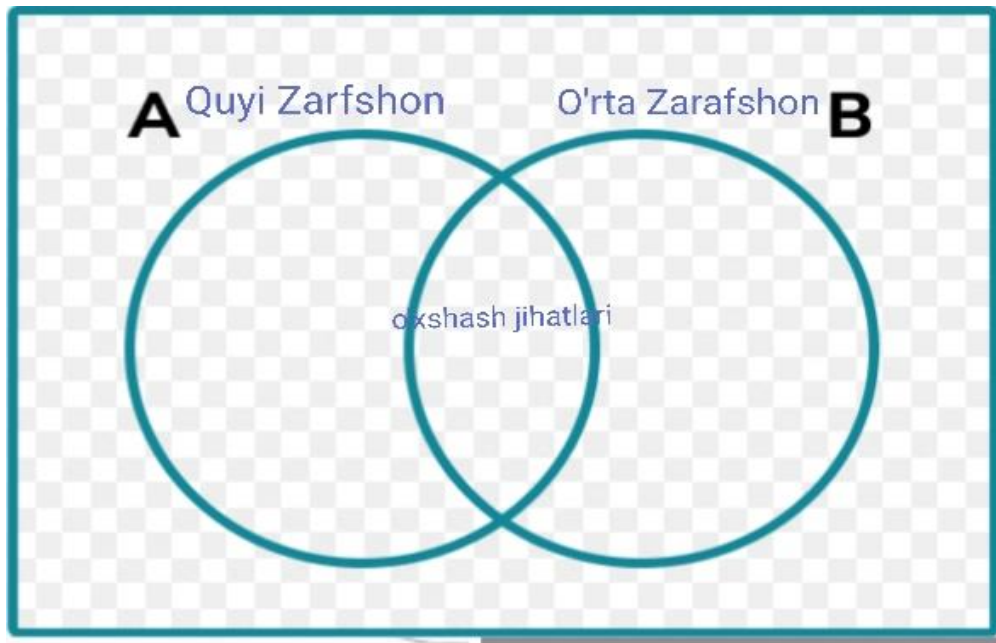
1- bosqich: Guruhlarga “Venn diogramasi” tushirilgan qog'ozlar tarqatiladi;

2-bosqich: O'quvchilar O'rta va Quyi Zarafshon tabiiy okrugining xususiyatlarni tasnifini yozishadi;

3-bosqich: Ikkala tabiiy geogarfik okrugining o'xshash jihatlarini ortaga yozishib bir biriga bog'lashadi;

4 – bosqich: Guruhlardan bittadan o'quvchilar chiqib yozilgan ma'lumotlarni o'qib izohlab beradi;

5- bosqich: Guruhlar yozgan ma'lumotlar tahlil qilinib eng tog'ri bajargan guruhlar rag'batlantiriladi.

Aqliy hujum metodi- Ushbu metodning asosiy vazifasi ma'lum vaqt orasida ko'proq g'oyalarni yig'ishdan iborat. Metodning xususiyatlari:

- miqdor jihatdan cheklanganligi (guruhda o'quvchi va talabalar soni 20 kishidan oshmasligi) va guruhlarining hilma- xilligi;

- eshitishga o'rganish;

- bir- birlarini g'oyalarni rivojlantirish;

- tanqidga yo'l qo'ymaslik;

- vaqtning cheklanganligi

Aqliy hujm metodining yozma va og'zaki shakllari mavjud. Og'zaki shaklida dars so'ngida yangi mavzu yuzasidan o'quvchikarga og'zaki savollar beriladi.

O'quvchilar javoblarini aniq va qisqa tarzda bayon etadilar. Masalan:

1. O'rta Zarafshon o'krugining asosiy xususiyatlari?

2. Quyi Zarafshon o'krugining relyef shakllari?

3. O'rta Zarafshon bilan Quyi Zarafshon okrugining asosiy farqlari?

4. O'rta Zarafshon okrugida yanvarning o'rtacha harorati qancha?

5. Quyi Zarafshon o'krugida iyulning o'ryacha harorati qancha?

Xulosa qilib aytish kerakki darslar davomida turli metodlardan foydalanib o'quvchilarni qiziqtirgan holda darslarni mazmunli tashkil qilish mumkin. Interfaol metodlar juda ko'p va turli tuman bo'lib, mavzulardan kelib chiqqan holda ulardan foydalanish mumkin. Interfaol metodlar o'quvchilarda katta qiziqish uyg'otadi, ijodiy

tafakkurni rivojlantirish, mantiqiy va tizimli fikr yuritish ko'nikmasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. N.Vaxobov, N.R. Alimqulov, N.B. Sultonova „Geografiya o'qitish metodikasi”. T 2020 y.
2. Бердиев, Гайратжон Хасанбоевич, and Феруза Солижонова Мелибоева. "СУВ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ТРАНСЧЕГАРАВИЙ МУАММОЛАРИ." *Интернаука* 10-4 (2017): 29-31.
3. Мелибоева, Феруза Солижонова, and Гайратжон Хасанбоевич Бердиев. "СУВ ТАҚЧИЛЛИГИДА СУҒОРИШ УЧУН ОҚАВА СУВИДАН ФОЙЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИНИ БАХОЛАШ." *Интернаука* 10-4 (2017): 31-34.
4. Мелибоева, Феруза Солижонова. "ФАРҒОНА ВОДИЙСИ СУВ РЕСУРСЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДАГИ АҲАМИЯТИ." *Интернаука* 10-4 (2017): 34-36.
5. Мелибаева, Феруза Солижановна, and Баходир Асамович Камалов. "Оценка возможности использования канализационных сточных вод для орошения при нехватке оросительной воды." *Europaische Fachhochschule* 1 (2016): 3-6.
6. Мелибаева, Ф. С. "Распространение инфекционных заболеваний в кишлаках юго-западной части Дангаринского района Ферганской области." *Материалы республиканской конференции "Актуальные вопросы охраны окружающей среды Узбекистана"*. Самарканд. 2013.
7. Meliboeva, F. S. "GEOGRAPHICAL FEATURES OF MANUFACTURING AND HUMAN HEALTH." *Экономика и социум* 2-1 (93) (2022): 73-76.